

ปกิณกวัณนธรรม วัดหนองแขวง

และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

ปกิณกัวัฒนธรรม วัดหนองแขวง

และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์เผยแพร่
เนื่องในโอกาสถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ณ วัดหนองแขวง จังหวัดขอนแก่น
วันเสาร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

สาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

การทอดกฐิน เป็นประเพณีสำคัญที่ถือปฏิบัติสืบทอดมายาวนานกระทั่งปัจจุบัน กฐินกาลมีกำหนดระยะเวลาจำกัดเพียง ๑ เดือน หลังวันออกพรรษา ๑ วัน คือ ระหว่างวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี พุทธศาสนิกชนจะร่วมทำบุญถวายผ้ากฐิน เพื่อเป็นการสืบทอดและทำนุบำรุงประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และเป็นการสร้างกุศลอันยิ่งใหญ่ ก่อให้เกิดอานิสงส์ทั้งพระสงฆ์และฆราวาส โดยกฐินพระราชทาน เป็นกฐินที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานผ้าพระกฐิน ให้แก่หน่วยงานราชการ องค์กรคณะบุคคล หรือบุคคลผู้ประสงค์ขอรับพระราชทานนำไปทอดถวาย ณ พระอารามหลวง ทั้งกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

เนื่องในเทศกาลกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานผ้าพระกฐิน ให้กระทรวงวัฒนธรรมนำไปถวายพระสงฆ์ที่จำพรรษา ณ วัดหนองแขว ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในวันเสาร์ที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ โอกาสนี้ กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้จัดพิมพ์หนังสือ “ปกิณกัณฑ์วัฒนธรรม วัดหนองแขว และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม” เพื่อเผยแพร่ประวัติวัดหนองแขว และศิลปกรรมที่สำคัญภายในวัด รวมถึงสถานที่สำคัญบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเผยแพร่ความรู้เป็นวิทยาทาน อันเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน

ผลงานนี้สงฆ์แห่งการถวายผ้าพระกฐินครั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรมขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ขอพระองค์ทรงพระเจริญ เป็นฉัตรแก้วปกเกล้าปกกระหม่อมตลอดไป รวมทั้งบันดาลให้ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบุญกุศล ได้มีจิตตั้งมั่นในความดีงาม ถึงพร้อมด้วยสรรพกำลัง ในอันที่จะบำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

สุดาวรรณ

(นางสาวสุดาวรรณ หวังศุภกิจโกศล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้กระทรวงวัฒนธรรมนำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดหนองแขวง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในช่วงกฐินกาล พุทธศักราช ๒๕๖๗ เพื่อทำนุบำรุง และสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดจัดขึ้น ในวันเสาร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

โอกาสนี้ กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือ “ปณิธานวัฒนธรรม วัดหนองแขวง และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม” เพื่อเผยแพร่ประวัติวัดหนองแขวง สิ่งสำคัญภายในวัด รวมถึง แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ พระมหาธาตุแก่นนคร พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มือเมืองขอนแก่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น ศูนย์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทยฯ โฮงมูนมังเมืองขอนแก่น ฯลฯ เพื่อให้ผู้สนใจและผู้มาร่วมบุญกุศลในครั้งนี้ ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมมากยิ่งขึ้น

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากคณะสงฆ์วัดหนองแขวง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี ทำให้การจัดทำหนังสือสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยความเรียบร้อย จึงขอณ้สการ ขอบคุณ และขออนุโมทนาบุญในกุศลศรัทธาที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศลในการถวาย ผ้าพระกฐินพระราชทานครั้งนี้ พร้อมทั้งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์ แก่ผู้สนใจในศิลปวัฒนธรรมโดยทั่วกัน

(นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร)

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

สารรู้มณฑรว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๓

คำนำปัสดกระทรวงวัฒนธรรม

๕

วัดหนองแขวง

๘

ชั้นและต๋าบลที่ตัง

๘

พื้นที่และอาณาเขต

๘

ประวัติการสร้างวัด

๑๐

ศาสนสถานสำคัญภายในวัด

๑๒

- อุโบสถ (หลังเดิม)

๑๒

- พระอุโบสถหลังใหม่ (ศาลาสมเด็จ)

๑๔

- วิหารบุษบา

๑๖

- พระมหาธาตุแก่นนคร อนุสรณ์สาธุชน

๑๙

- ตำหนักและกุฏิสมเด็จ

๓๔

ศูนย์แพทย์วัดหนองแขวง พระอารามหลวง

๔๐

การศึกษาในวัด

๔๒

ลำดับเจ้าอาวาส

๔๔

แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

วัดธาตุ

พระธาตุขามแก่น

วัดไชยศรี

ศาลหลักเมือง จังหวัดขอนแก่น

ศาลเจ้าพ่อมเหศักดิ์

อนุสาวรีย์พระนครศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) เจ้าเมืองขอนแก่น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พิพิธภัณฑ์ธนารักษ์ จังหวัดขอนแก่น

โฮงมูนมังเมืองขอนแก่น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรมการแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ) แม่ครุราตรี ศรีวิไล

ศูนย์การเรียนรู้ฐานภูมิปัญญาชน นาฏศิลป์ไทย จังหวัดขอนแก่น

แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มหัตถกรรมคุ้มสุขโข

๕๐

๕๐

๕๔

๕๖

๖๐

๖๒

๖๔

๖๖

๗๐

๗๒

๗๔

๗๕

๗๖

๗๗

สาระน่ารู้เรื่องกฐิน

๗๙

รายนามพระอารามหลวงในเขตกาลกฐิน กระทรวงวัฒนธรรม

๙๒

นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ พระอารามหลวง พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๖

บรรณานุกรม

๙๔

วัดหนองแขง

ชั้นและตำบลที่ตั้ง

วัดหนองแขง เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่เลขที่ ๕๙๓ ถนนกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

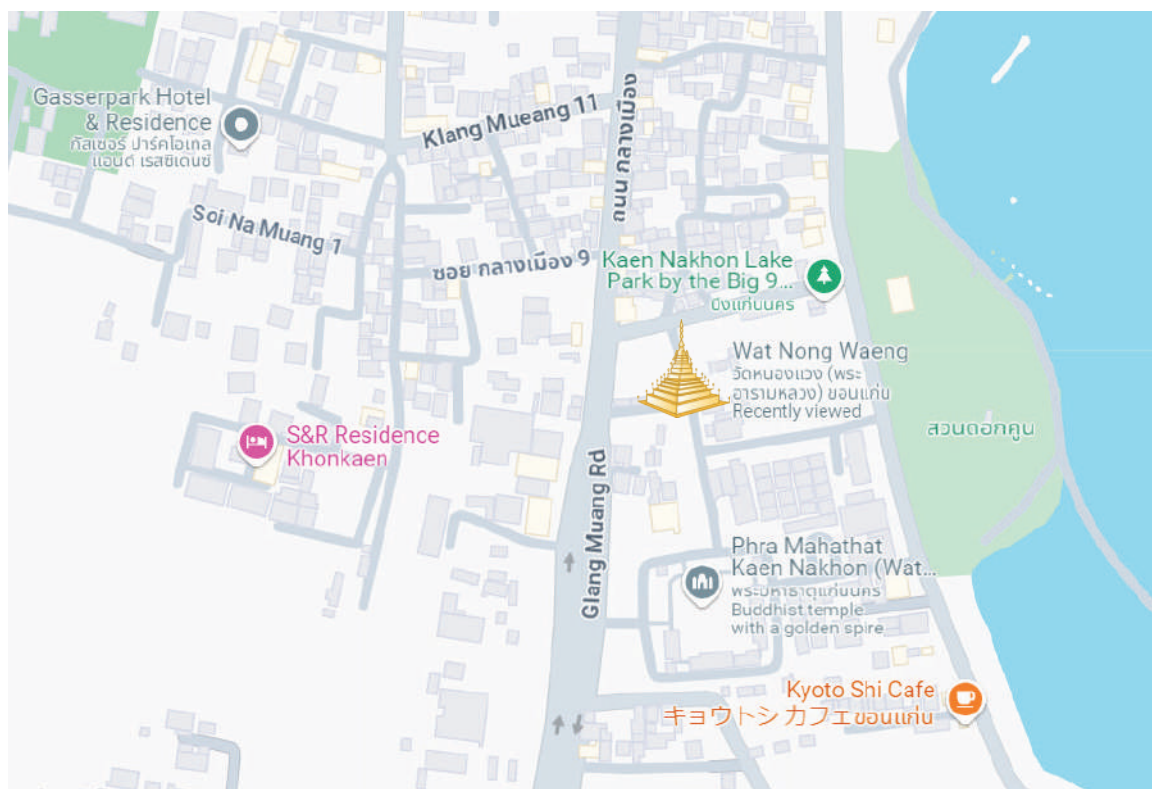
พื้นที่และอาณาเขต

วัดหนองแขง มีเนื้อที่ดินที่ตั้งวัด ๒๖ ไร่ ๖๕ ตารางวา โดยมีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์เป็นโฉนด ๗๑๓ เลขที่ ๒๘ หน้าสำรวจ ๗๙๔ เล่มที่ ๘ หน้า ๑๓ ที่ธรณีสงฆ์ ๑ แปลง เนื้อที่ ๕๕ ตารางวา อาณาเขตของวัดมีดังนี้

ทิศเหนือ	จดถนนหนองแขงพัฒนา
ทิศใต้	จดร่องน้ำและที่ดินนายพิศ วรรณาช
ทิศตะวันออก	จดถนนรอบบึงแก่นนคร และที่ดินนางทองม้วน บุตรกสภ
ทิศตะวันตก	จดถนนกลางเมือง

ลักษณะพื้นที่ตั้งวัดและบริเวณโดยรอบเป็นที่ราบเรียบ ลักษณะ ๖ เหลี่ยม มีหมู่บ้านล้อมรอบสามด้าน และมีบึงแก่นนครอยู่ทางทิศตะวันออกของวัด

ประวัติการสร้างวัด

วัดหนองแขวง เดิมเป็นวัดราษฎร์ มีหลักฐานเรียกกันหลายชื่อว่า “วัดบึงบอน” ตามสถานที่ตั้ง ณ บ้านบึงบอน “วัดเหนือ” ตามสถานที่ตั้งอยู่ทางต้นน้ำสายหลักที่ไหลผ่านเมืองขอนแก่น และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดหนองแขวง” เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีต้นแขวงขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น

เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ทรงยกบ้านบึงบอนเป็นเมืองขอนแก่น และพระราชทานยศ เพี้ยเมืองแพน เป็นพระนครศรีบริรักษ์ ตามชนบทโบราณของชนชั้นปกครอง ในภาคอีสาน เมื่อสร้างเมืองต้องสร้างวัดควบคู่กัน เพี้ยเมืองแพนจึงได้ สร้างวัดขึ้น ๓ แห่ง ได้แก่ วัดธาตุ วัดกลาง และวัดหนองแขว เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๖ ต่อมา พ.ศ. ๒๓๕๔ ท้าวจาม (บุตรเพี้ยเมืองแพน) เจ้าเมืองคนที่ ๒ ได้ย้ายเมืองไปอยู่บ้านดอนพันชาติ เขตเมืองมหาสารคาม บ้านบึงบอนจึงกลายเป็นเมืองเก่า วัดจึงมีอีกนามว่า “วัดหนองแขวเมืองเก่า” ต่อมาขอนแก่นได้ย้ายเมืองอีกหลายครั้ง จนในที่สุดกลับมาตั้งที่ บ้านบึงบอน (เมืองเก่า) อีกครั้ง ในสมัยพระยานครศรีบริรักษ์ (อู่) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ เจ้าเมืองจึงได้ปฏิสังขรณ์อุโบสถของวัดธาตุ วัดกลาง และวัดหนองแขว ตลอดมาจนถึงแก่อสัญกรรม

วัดหนองแขวได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ และได้รับการพัฒนาต่อมาตามแนวทางการบริหารปกครองวัด และการบำรุงวัดของเจ้าอาวาสที่ปกครองวัดกันมาโดยลำดับ ผนวกกับ กำลังศรัทธาของชาวบ้าน ทำให้วัดหนองแขวได้รับยกย่องเป็นวัดพัฒนา ตัวอย่าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ และเป็นวัดพัฒนาดีเด่น ใน พ.ศ. ๒๕๒๖ และได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ทั้งได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับยกย่องเป็น วัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น เถลิงพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗๒ พรรษา

วัดหนองแขวได้พัฒนา ขยายพื้นที่ ปรับปรุงการบริหาร การปกครองวัดให้ก้าวทันต่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้าน การศึกษา สาธารณูปการ สาธารณสงเคราะห์ สร้างเสนาสนะ และกุฏิสงฆ์ ส่งผลให้วัดเจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ เป็นวัดสำคัญ ของเมือง เป็นศรีสง่าของจังหวัดขอนแก่น

ปัจจุบันวัดหนองแขว มีพระภิกษุ สามเณร ทั้งสิ้น ๑๖๒ รูป จำแนกเป็น พระภิกษุ ๔๕ รูป สามเณร ๑๑๗ รูป

▲ ด้านหน้าอุโบสถเดิม (หลังที่ ๒) ปัจจุบันไม่ได้เปิดเพื่อประกอบพิธีกรรมแล้ว

ศาสนสถานสำคัญภายในวัด

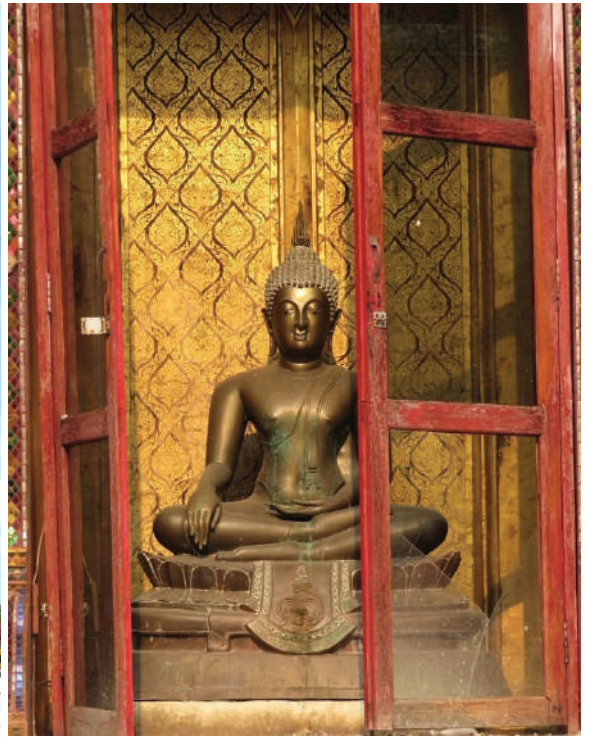
อุโบสถ (หลังเดิม)

ก่อนที่วัดหนองแขงจะได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวง อุโบสถเดิมของวัดได้สร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๖ โดยพระนครศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) เจ้าเมืองขอนแก่นคนแรก อุโบสถมีขนาดกว้าง ๔ เมตร ยาว ๖ เมตร ต่อมาอุโบสถชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลา สมควรที่จะบูรณะ แต่ด้วยความที่มีอายุมาอย่างยาวนาน ประกอบกับทางวัดประสงค์จะสร้างอุโบสถใหม่เพื่อถวายพระครูปลัดบุษบา สุมโน พระครูสารกิจจิธาร และพระวิญญู วิญญูโน (นายวิญญู เสนาวงษ์) อดีตนายกเทศมนตรีเมืองขอนแก่น จึงนำคณะญาติโยม เข้ากราบเรียนขออนุญาตพระครูปลัดบุษบา สุมโน ซึ่งพระครูเห็นชอบด้วย จึงได้พร้อมใจกันบริจาคเงินสร้างอุโบสถหลังใหม่

▲ พระประธานภายในอุโบสถเดิม (หลังที่ ๒) เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

▲ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ประดิษฐานด้านหลังอุโบสถ

▲ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗
ได้สวดถอนสีมาอุโบสถหลังที่ ๒
โดยพระเทพสิทธิมนี (โชดก ญาณสิทธิ)
เจ้าคณะภาค ๙ สมัยนั้น
และปักหมากเขตวิสุงคามสีมา

โดยมีทุนเบื้องต้นการก่อสร้างจากองค์กฐินสามัคคีกรุงเทพฯ - ขอนแก่น ครั้นรวบรวมทุนทรัพย์ได้พอสมควรจึงเริ่มก่อสร้างวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ตามแบบของกรมศิลปากร โดยมี นายทองสุข เศรษฐภูมิรินทร์ หลานชายของท่านเจ้าคุณพระยานครศรีบริรักษ์ (อู่) เป็นนายช่างควบคุมการก่อสร้าง เริ่มก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ อุโบสถหลังนี้ กว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๔ เมตร พร้อมกับการสร้างพระประธาน พระอัครสาวก และรูปเหมือนหลวงปู่พระครูปลัดบุษบา สมโน ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ อุโบสถสร้างแล้วเสร็จพร้อมฉลอง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑

พระอุโบสถหลังใหม่ (ศาลาสมเด็จ)

ต่อมาเมื่อวัดหนองแขว ได้รับการยกฐานะให้เป็นพระอารามหลวง อุโบสถหลังเดิม (หลังที่ ๒) จึงมีการถอนสีมาอุโบสถเดิม และใช้ศาลาสมเด็จเป็นพระอุโบสถใหม่^๑ ศาลาสมเด็จ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ทรงสูงชั้นเดียว หลังคาลาด ๒ ชั้น วางศิลาฤกษ์สร้างเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ใช้เวลาก่อสร้าง ๑๘ เดือน โดยศาลาสมเด็จแต่เดิมนั้นประสงค์จะใช้เป็นศาลารับรอง และเพื่อเป็นการแสดง

^๑ อุโบสถ ใช้เรียกที่ทำสังฆกรรมของพระสงฆ์ในวัดทั่วไป ส่วนคำว่า พระอุโบสถ ใช้เรียกอุโบสถซึ่งมีสถานะเป็นพระอารามหลวง

ความกตัญญูทวี้ตอสมเด็จพะพุฒาจารย์ (อาก อาสภมหาเถร) ซึงเป็นองค์อุปถัมภ์งานด้านต่าง ๆ ของวัด เมื่อวัดหนองแขว ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวง จึงใช้ศาลาสมเด็จเป็นพระอุโบสถหลังใหม่ จนถึงปัจจุบัน

วิหารบุษบา

สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อพระครูปลัดบุษบา (บง) สุมโน อดีตเจ้าอาวาส วัดหนองแขว เพื่อบรรเลงถึงและกราบไหว้บูชา

ชั้นที่ ๑

เป็นหอประชุม มีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานในบุษบก และพระประธาน ๕ องค์ อยู่ตรงกลาง ๑ องค์ ทิศใต้ ๒ องค์ ทิศเหนือ ๒ องค์ และประดิษฐานพระธาตุของพระสาวกประมาณ ๑๐๐ องค์ บานประตู หน้าต่าง แกะสลักภาพนิทาน เรื่อง จำปาสีตัน แบบ ๓ มิติ และมีจิตรกรรมฝาผนัง เหนือบานหน้าต่าง เล่าประวัติการสร้างเมืองขอนแก่น ศาสนสถานโบราณ และวิถีวัฒนธรรม

ชั้นที่ ๒

เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวอีสาน มีตู้พระธรรม เก็บคัมภีร์ใบลานรูปแบบอีสานโบราณ มีโครงกระดูกมนุษย์สอนใจธรรมะ นอกจากนี้ยังมีจิตรกรรมเกี่ยวกับ คชะล่า หรือข้อห้ามปฏิบัติของชาวอีสาน และนิทานเรื่อง สิ้นไซ่ ที่บ้านประตูหน้าต่าง เป็นต้น

ชั้นที่ ๓

เป็นหอปริยัติ ประกอบด้วยตู้เก็บตาลปัตร พัดยศ และเครื่องอัฐบริหารของพระภิกษุผู้มีชื่อเสียงในจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง เรื่อง พระเวสสันดร และหน้าต่างเป็นภาพวาดเรื่อง นางผมหมอม จากชั้นที่ ๓ นี้ มีช่องภายในสามารถมองลงไปเห็นบุษบกที่สวยงามของพระบรมสารีริกธาตุ และพระสาวกในชั้นล่างได้

ชั้นที่ ๔

เป็นหอปฏิบัติธรรม เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมภาพจิตรกรรมบนบานประตูและหน้าต่างเป็นภาพพระประจำวันเกิด เทพนพเคราะห์ เทพประจำทิศ และสัตว์ประจำทิศ และภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพประวัติของหลวงปู่คุณ ขันติโก ตามคำบอกเล่าของหลวงปู่เอง โดยเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์จากเด็กชายคุณ สุยออย กำเนิดที่บ้านอุปราข ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จนกระทั่งเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองแขวง เป็นผู้ริเริ่มการสร้างพระมหาธาตุแก่นนคร และพัฒนาวัดหนองแขวงให้มีความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน วาดภาพโดยครูธรรมรงค์ แก้วโบราณ

ชั้นที่ ๕

เป็นหอพิพิธภัณฑ์ เก็บรักษาบริหารของพระครูปลัดบุษบา สุมโน อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๖ บานประตู และหน้าต่างแกะสลักภาพพุทธประวัติ มีภาพวาดปริศนาธรรมและสุภาพคติอีสาน

ชั้นที่ ๒

เป็นหอพระอุปัชฌาจารย์ บานประตูและหน้าต่างแกะสลักภาพพุทธประวัติ

ชั้นที่ ๗

เป็นหอพระอรหันตสาวก
บานประตูและหน้าต่างแกะสลัก
ทศชาติชาดก

ชั้นที่ ๘

เป็นหอพระธรรม บานประตูแกะสลักรูปพรหม ๑๖ ชั้น

ชั้นที่ ๙

เป็นหอพระพุทธรูป ตรงกลางมีบุษบก บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า บานประตูแกะสลักรูปพรหม ๑๖ ชั้น จากชั้นนี้สามารถชมทัศนียภาพของตัวเมืองขอนแก่นได้ทั้ง ๔ ด้าน

ตำหนักและกุฏิสมเด็จพระ

เนื่องจากวัดหนองแขวงเป็นที่ต้อนรับและที่พำนักของพระมหาเถระ เจ้าคณะปกครองที่ได้เดินทางมาปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้แก่

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๗

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๘ (ต่อมาทรงได้รับการสถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙ (ต่อมาทรงได้รับการสถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) โดยสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙ ได้เสด็จมาเป็นประธานอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นประดิษฐานบนพระมหาธาตุแก่นนคร ชั้นที่ ๙ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

- **ตำหนักสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๘**

เป็นอาคารกว้าง ๑๑.๔๐ เมตร ยาว ๑๓.๖๐ เมตร สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ขณะทรงดำรงพระสมณศักดิ์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสนมหาเถร) ครั้นเสด็จมาทรงเป็นประธานยกข้อฟ้าศาลาสมเด็จพระเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้สร้างตำหนักสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๘ ขึ้นใหม่แทนพระตำหนักหลังเดิมที่ชำรุด โดยได้รับพระเมตตาจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ ๒๐ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นองค์อุปถัมภ์

- **ตำหนักสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙**

เป็นอาคารทรงไทยหลังคาแฝด ๒ ชั้น ทำด้วยไม้มะค่า หลังคามุงกระเบื้องเคลือบ อาคารกว้าง ๑๐.๙๓ เมตร ยาว ๙ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อถวายเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร ขณะทรงดำรงพระสมณศักดิ์ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

- **กุฎิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อ.จ. อาสภมหาเถร)**
เป็นอาคาร ๒ ชั้น สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ ถวายสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อ.จ. อาสภมหาเถร) อดีตผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช เพื่อพำนักเมื่อมาปฏิบัติศาสนกิจ ณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีชื่ออาคารว่า “อาคารสมเด็จพระพุฒาจารย์ อาคารรังษี”
- **กุฎิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร)**
สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นกุฏิที่เชื่อมต่อกับกุฎิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อ.จ. อาสภมหาเถร) ลักษณะเป็นอาคาร ๒ ชั้น มีห้องพักรับรองเพื่อรับรองพระเถระและเป็นที่รับรองแขกของเจ้าอาวาส

นอกจากนี้ ภายในวัดยังมีสิ่งสำคัญอื่น ๆ อาทิ หอระฆัง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ศาลาบำเพ็ญกุศล ๒ หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ หอกลอง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ศาลาการเปรียญ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ หอสวดมนต์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ ภูมิสงฆ์ กำแพงวัด ชุ่มประตู่วัด อาคาร ๙๐ ปี พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (คุณ ขนดีโก) โรงเรียนวัดหนองแขงวิทยา และอาคาร ๘๑ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งศูนย์แพทย์วัดหนองแขง พระอารามหลวง) เป็นต้น

▲ อาคาร ๘๑ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ ศูนย์แพทย์วัดหนองแขง พระอารามหลวง

◀ หอระฆัง

▲ อาคาร ๕๐ ปี พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (คุณ ขนดีโก) โรงเรียนวัดหนองแขวงวิทยา

▲ ศาลาบำเพ็ญกุศลและฌาปนสถาน

ศูนย์แพทย์วัดหนองแวง พระอารามหลวง

เป็นสถานที่บริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ สังกัดกลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลขอนแก่น เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เดิมเช่าอาคารของเอกชน ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงย้ายที่ทำการมาอยู่ที่วัดหนองแวงจนถึงปัจจุบัน โดยใช้อาคาร ๘๑ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) เพื่อให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาลอย่างทั่วถึง

การศึกษาในวัด

วัดหนองแขง จัดให้มีการเรียนการสอนทั้งแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญ เป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรมที่มีชื่อเสียงสำนักหนึ่งของจังหวัดขอนแก่น มีนักเรียนสอบบาลีนักธรรมได้เป็นจำนวนมาก วัดหนองแขงดำเนินการศึกษา ดังนี้

- ๑) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘
- ๒) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๓) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ ปัจจุบันใช้ชื่อว่า โรงเรียนวัดหนองแขงวิทยา เป็นโรงเรียนสำหรับพระภิกษุ สามเณร เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- ๔) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๕) โรงเรียนการกุศลวัดหนองแขง จัดตั้งขึ้นตามมติมหาเถรสมาคม เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาแห่งแรกของจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ลำดับเจ้าอาวาส

วัดหนองแขวง มีเจ้าอาวาสปกครองวัดตามลำดับ (เท่าที่ปรากฏนาม) ดังนี้

๑	พระครูลูกแก้ว	พ.ศ. ๒๔๒๒ - ๒๔๓๖
๒	พระอาจารย์เฒ่า	พ.ศ. ๒๔๓๗ - ๒๔๓๙
๓	พระอาจารย์เหลา	พ.ศ. ๒๔๓๙ - ๒๔๔๑
๔	พระอาจารย์น้อย	พ.ศ. ๒๔๔๑ - ๒๔๔๓
๕	พระอาจารย์บุญตา	พ.ศ. ๒๔๔๓ - ๒๔๕๒
๖	พระครูปลัดบุษบา สุมโน	พ.ศ. ๒๔๕๒ - ๒๔๙๘
๗	พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (เหล่ว สุมโน ป.ธ. ๕)
(เจ้าอาวาสวัดธาตุ ขณะดำรงสมณศักดิ์ พระพุทธิสารสุธี
รักษาการเจ้าอาวาสวัดหนองแขวง)	พ.ศ. ๒๔๙๘
๘	พระราชสารธรรมมุนี (กัณหา ปภสฺสโร)	พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๕๑๑
๙	พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (คุณ ขนติโก ป.ธ. ๔)	พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๖๓
๑๐	พระเทพวิสุทธิคุณ (ถนอม ชินวโร ป.ธ. ๖)
(เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น รักษาการเจ้าอาวาสวัดหนองแขวง)	พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕
๑๑	พระครูปริยัติธรรมวงศ์ รศ.ดร. (สุพล ธรรมวโร ป.ธ. ๔)	พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖
๑๒	พระเทพวิสุทธิคุณ (ถนอม ชินวโร ป.ธ. ๖, พธ.ด. (กิตติมศักดิ์))	พ.ศ. ๒๕๖๗ - ปัจจุบัน

พระครูปลัดบุษบา สุนโน

พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

พระธรรมวิสุทธิอาจารย์

(เหล่าว์ สุนโน ป.ธ. ๕)

พ.ศ. ๒๕๕๘

พระราชสารธรรมมุนี

(กัณหา ปภสสโร)

พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑

พระธรรมวิสุทธิอาจารย์

(คุณ ขนดีโก ป.ธ. ๔)

พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓

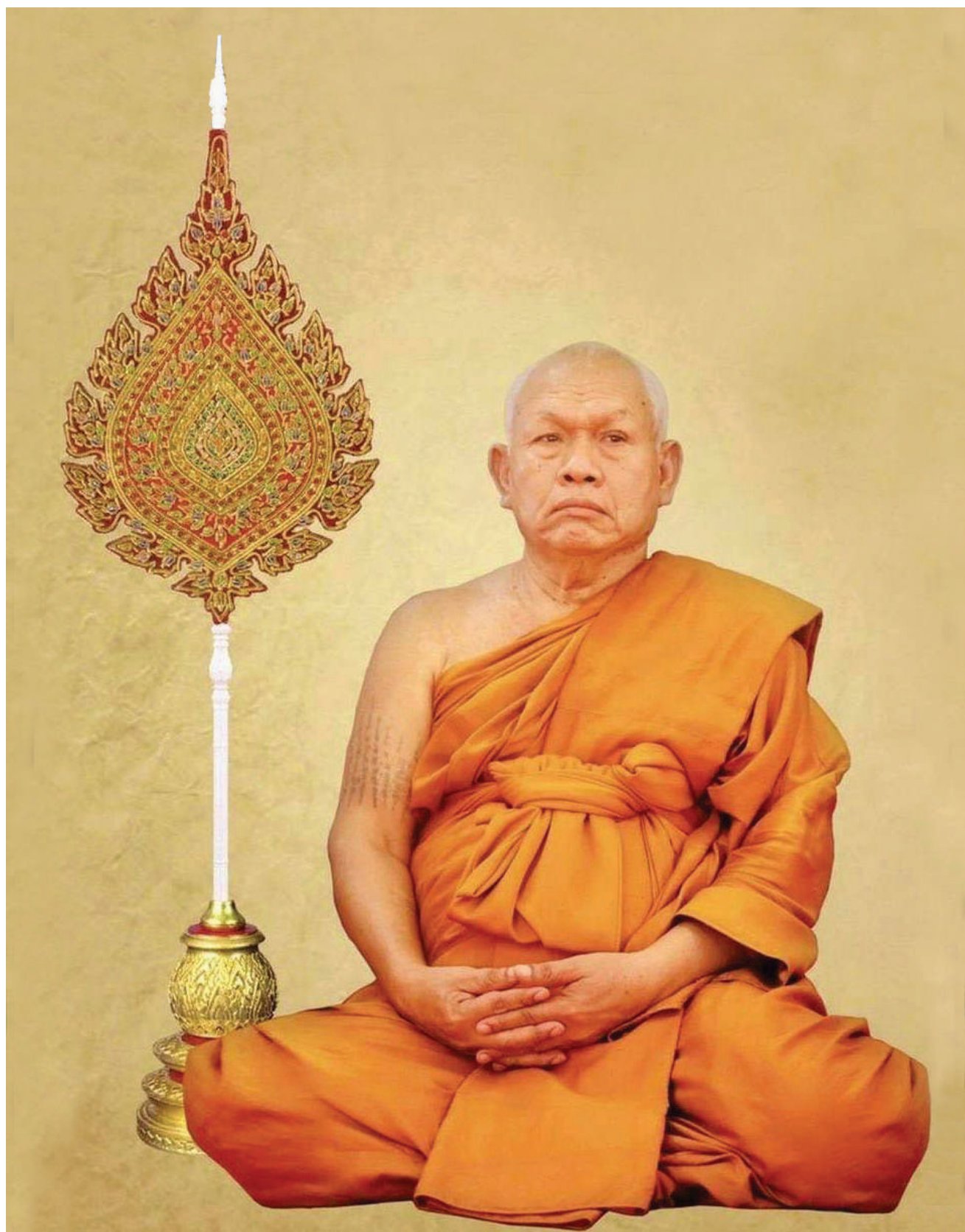

พระครูปริยัติธรรมวงศ์ รศ.ดร.

(สุพล ธรรมวิโส ป.ธ. ๔)

พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

พระเทพวิสุทธิคุณ

(ถนอม ชินวโส ป.ธ.๖, พธ.ด. (กิตติมศักดิ์))

เจ้าอาวาสวัดหนองแขว พระอารามหลวง,

เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

ชื่อ

พระเทพวิสุทธิคุณ (ถนอม) ฉายา ชินวโส อายุ ๗๔ พรรษา ๕๔

วิทยฐานะ น.ธ.เอก, ป.ธ.๖, พธ.บ.(ปรัชญา), พธ.ม.(กิตติมศักดิ์), พธ.ด.(กิตติมศักดิ์)

วัดหนองแขว พระอารามหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- เจ้าอาวาสวัดหนองแขว พระอารามหลวง
- เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
- รองประธานศูนย์พระปริยัตินเทศก์แห่งคณะสงฆ์ ประจำวันออก

ชาติภูมิ

นามเดิม ถนอม นามสกุล เหลาลาภะ

เกิดวันอังคารที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

ณ บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๔ บ้านนางาม ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

บิดาชื่อ นายสี เหลาลาภะ มารดาชื่อ นางสี เหลาลาภะ (เหลาคำโคก)

อุปสมบท

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ตรงกับ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีเถาะ

ณ พัทธสีมาวัดอิสาน ตำบลท่ากระเสริม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

โดยมี พระครูปิยะธรรมสาร (บุญมี) วัดอิสาน เป็นพระอุปัชฌาย์

พระครูบุญสาราธิคุณ (เคนสา) วัดศรีบุญเรือง เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูวุฒิสารคุณ (คำดี) วัดบวรพา เป็นพระอนุสาวนาจารย์

วิทยฐานะ

พ.ศ. ๒๕๐๓

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดบ้านโคกสง่า

พ.ศ. ๒๕๑๖

สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก จากสำนักศาสนศึกษาวัดบวรพา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. ๒๕๑๙

สอบไล่ได้ ป.ธ.๓ สำนักศาสนศึกษาวัดชัยศรี อำเภอน้ำพอง สำนักเรียนคณะ จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. ๒๕๒๔	สอบไล่ได้ ป.ธ.๖ สำนักศาสนศึกษาวัดหนองกุ้ง อำเภอน้ำพอง สำนักเรียนคณะ จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๒๘	สอบไล่ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) กระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. ๒๕๔๕	สำเร็จการศึกษาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๘	ได้รับการถวายปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๘	ได้รับการถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

งานการปกครองคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๒๐	ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าอาวาสวัดชัยศรี ตำบลวังชัย อำเภอคำชะอี จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๒๓	ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้ง อำเภอคำชะอี จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๒๓	ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลหนองกุ้ง อำเภอคำชะอี จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๒๗	ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าคณะอำเภอคำชะอี จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๓๒	ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์
พ.ศ. ๒๕๔๑	ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะอำเภอคำชะอี จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๔๔	ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๕๗	ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๖๓	ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดหนองแขว พระอารามหลวง ครั้งที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๖๖	ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดหนองแขว พระอารามหลวง ครั้งที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๖๗	ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองแขว พระอารามหลวง

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๓๖	ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร รองเจ้าคณะอำเภอ ชัยภูมิ ที่ “พระครูศรีปริยัติวราร”
พ.ศ. ๒๕๔๐	ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ “พระปริยัติวรคุณ”
พ.ศ. ๒๕๔๗	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่ “พระราชปริยัติโสภณ โกศลวรกิจจานุกิจ มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี”
พ.ศ. ๒๕๖๒	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ “พระเทพวิสุทธิคุณ วิบูลศีลาจาร บริหารศาสนกิจจาทร มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี”

แต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง

ที่ ๖ ๒๕๖๗

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓๓ แห่งกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑ และตามมติมหาเถรสมาคม ในการประชุม ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

จึงแต่งตั้งให้ พระเทพวิสุทธิคุณ (ทพม) ฉายา ชินวโร ขาญ ๗๓ พรรษา ๕๓ วิทยฐานะ ป.จ.๖ ม.จ.เอก พธ.ก. (ภิกขุคัมภีร์) วัดหนองกุ้ง ตำบลหนองกุ้ง อำเภอคำม่วง จังหวัดขอนแก่น เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหนองแขว ตำบลโพนเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดดังกล่าวข้างต้น จงอยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสที่ได้รับแต่งตั้งแล้วนี้ ซึ่งปฏิบัติการโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศมหาเถรสมาคม

ขอจงถึงความเจริญของงานไม่ว่าในพระพุทธานุสา ตลอดจนหาญ เกอญ
แต่งตั้ง ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

วัดธาตุ

📍 ตั้งอยู่เลขที่ ๒๓๗ ถนนกลางเมือง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

วัดธาตุ ได้รับการสถาปนา
เป็นพระอารามหลวง เมื่อวันที่ ๓๑
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ เดิมเรียกกันว่า
วัดธาตุนครเดิม เป็นวัดโบราณเก่าแก่
สร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
ตอนต้น เป็นวัดที่พระนครศรีบริรักษ์

(เพี้ยเมืองแพน) อดีตเจ้าเมือง
 ขอนแก่นคนแรกสร้างขึ้น
 เพื่อเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลของ
 เจ้าเมือง พร้อมกับการสร้าง
 วัดอื่น ๆ ในเมืองขอนแก่นตาม
 ธรรมเนียมการปกครอง
 และประเพณีนิยมของภาคอีสาน
 มีพระธาตุเป็นปูชนียสถานสำคัญ
 ซึ่งสร้างขึ้นครอบเจดีย์เดิม
 ที่พระนครศรีบริรักษ์สร้างไว้
 หลายองค์ กล่าวกันว่า เพื่อช้อน
 พระพุทธรูป (พระลับ)

พระลับ : พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองขอนแก่น

ภายในวัดธาตุเป็นที่ประดิษฐานของ **พระลับ (พระศรีรัตนาคนหุต)** พระพุทธรูปปางมารวิชัยหล่อด้วยสำริดทั้งองค์และฐาน ขนาดหน้าตักกว้าง ๑๑ นิ้ว สูง ๒๙ นิ้ว ประทับนั่งขัดสมาธิราบ พระพักตร์รูปไข่ พระนลาฏกว้าง พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวเหลือบลงต่ำ พระนาสิกสันปลายแหลม พระโอษฐ์แย้ม ขนาดพระเกศาเล็กแหลม พระเกตุมาลาใหญ่ รัศมีเป็นเปลว ตั้งอยู่บนฐานกลีบบัว ครองจีวรห่มเฉียง เปิดพระอังสาขวา ชายจีวรยาวจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ฐานปัทมียกสูงทรงสี่เหลี่ยมบัวคว่ำบัวหงาย และแนวลูกแก้วอกโค้งอนขึ้นด้านบน

พระลับเป็นพระพุทธรูปศิลปะล้านช้าง “สกุลช่างเวียงจันทน์” คล้ายพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่ระบียงหอพระแก้ว เมืองเวียงจันทน์ มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒ - ๒๔ ตำนานกล่าวว่า พระลับสร้างขึ้นโดยพระเจ้าโพธิสาร พระมหาธรรมิกราชาธิราช ประมาณ พ.ศ. ๒๐๖๘ ณ นครหลวงพระบาง ต่อมาเมื่อพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระราชโอรสขึ้นครองราชย์ ได้ย้ายเมืองหลวงมาที่เวียงจันทน์ และมีกษัตริย์ปกครองสืบมา ทรงพระนามว่า “พระยาธรรมิกราช” มีพระราชโอรส ๑ องค์ นามว่า เจ้าศรีวิชัย เมื่อพระยาธรรมิกราชสิ้นพระชนม์ พระยาแสนสุรินทรขว้างฟ้า ยึดเมืองเวียงจันทน์ไว้ได้ เจ้าศรีวิชัยหลบหนีพร้อมพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์จำนวนหนึ่ง สันนิษฐานว่ามีพระลับรวมอยู่ด้วย และไปอาศัยอยู่กับเจ้าราชครูโพนสะเม็ก พ.ศ. ๒๒๓๓ เจ้าราชครูได้อพยพชาวเวียงจันทน์ ประมาณ ๓,๐๐๐ คน ไปบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม แล้วพาครอบครัวชาวเวียงจันทน์ไปตั้งบ้านเรือนที่ดอนโขง ต่อมาชาวจำปาศักดิ์อาราธนาให้ไปปกครองบ้านเมืองจนขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวางและสร้างเมืองจำปาศักดิ์ขึ้นใหม่ ให้โอรสเจ้าศรีวิชัยชื่อ เจ้าแก้วมงคล หรืออาจารย์แก้ว หรือเจ้าแก้วบุโฮม อพยพครอบครัวพร้อมพลเมืองและพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ไปสร้างเมืองสุวรรณภูมิ มีเจ้าเมืองปกครองสืบมาจน พ.ศ. ๒๓๒๖ ท้าวภู (พระรัตนวงษา) ได้เป็นเจ้าเมือง จึงแต่งตั้งบุตรชายชื่อ ท้าวศักดิ์ (ท้าวพัน) ดำรงตำแหน่งเพี้ยเมืองแพน รักษาด่านริมแม่น้ำชี เรียกว่า ชีไหล่น

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๓๒ เพี้ยเมืองแพน อพยพผู้คนพร้อมพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ไปตั้งเมืองใหม่ที่บ้านบึงบอน

▲ วิหารหลวงพ่อพระลับ

ต่อมาสร้างวัดอื่น ๆ ขึ้นอีกหลายวัด ได้นำพระพุทธรูปไปซ่อนไว้ ณ วัดธาตุ และปิดเป็นความลับ คนทั้งหลายจึงเรียกพระพุทธรูปว่า “พระลับ”

แม้ว่าเพี้ยเมืองแพนจะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองขอนแก่น “พระนครศรีบริรักษ์” แล้วก็ตามก๊วยปกปิดพระพุทธรูปไว้ตลอดมา จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๓๗ พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (เหล่ว สุมโน) เจ้าอาวาสวัดธาตุขณะนั้น เกรงว่าต่อไปจะไม่มีใครรู้จัก จึงเปิดเผยพระพุทธรูป โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นเป็นสักขีพยาน พระลับจึงเป็นที่รู้จัก และพุทธศาสนิกชนได้มากราบไหว้บูชาจนทุกวันนี้

▲ พระลับจำลอง ประดิษฐานในวิหารหลวงพ่อพระลับ

พระธาตุขามแก่น

 ตั้งอยู่ในบริเวณวัดเจติยภูมิ บ้านขาม ตำบลบ้านขาม อำเภอน้ำพอง

พระธาตุขามแก่น เดิมเรียกว่า พระธาตุบ้านขาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๔๙๙ พระราชสารธรรมมุนี (กัณหา ปภสสโร) เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นขณะนั้น ได้บูรณะพระธาตุบ้านขาม เปลี่ยนยอดเดิมที่เป็นไม้เป็นฉัตรโลหะ และเปลี่ยนชื่อจากพระธาตุบ้านขาม เป็นพระธาตุขามแก่น และวัดบ้านขาม เป็นวัดเจติยภูมิ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๔ กรมศิลปากรได้ดำเนินการบูรณะเสริมความมั่นคงองค์พระธาตุขามแก่นอีกครั้ง ในครั้งนี้ได้ขุดตรวจศึกษาทางโบราณคดีบริเวณกำแพงแก้ว สันนิษฐานว่าองค์พระธาตุน่าจะสร้างขึ้นตั้งแต่ช่วงรัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒ และมีการบูรณปฏิสังขรณ์มาโดยลำดับ

พระธาตุขามแก่น มีฐานกว้างผายออกเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นฐานบัวคว่ำ ๒ ชั้น ต่อด้วยเรือนธาตุซึ่งมีลักษณะเป็นบัวเหลี่ยมซ้อนกัน ๒ ชั้น ปลียอดทำเป็น ๓ ชั้น แต่ละชั้นเรียวยาวไปสู่อยอด ระหว่างชั้นของยอดกรวย ต่อเชื่อมด้วยบัวรัดเกล้า ส่วนยอดพระธาตุมีฉัตรโลหะ ๕ ชั้น ความสูงจากพื้นดินถึงยอดฉัตรประมาณ ๒๕ เมตร พระธาตุมีกำแพงแก้วสูงประมาณ ๑.๒๐ เมตร ล้อมรอบ กำแพงแก้วห่างจากองค์พระธาตุโดยเฉลี่ย ๒.๓๐ เมตร ทุกด้านมีประตูเข้าออก ด้านทิศเหนือ ๒ ช่อง และทิศใต้ ๒ ช่อง กว้างช่องละ ๑ เมตร ฐานกว้างด้านละ ๑๑ เมตร กำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๔ - ๒๕

วัดไชยศรี

📍 ตั้งอยู่ที่บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วัดไชยศรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๘ พระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ. ๒๔๖๐ มีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๒ งาน ๔๘ ตารางวา ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตโบราณสถาน เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ภายในวัดไชยศรีมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นบริเวณสิม (อุโบสถ) โบราณเดิมเป็นหลังคาแบบอีสาน คือ มีปีกยื่น ต่อมาหลังคาชำรุด และมีการบูรณะ ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ ชาวบ้านและทางวัดซ่อมและเปลี่ยนทรงหลังคาใหม่เป็นแบบรัตนโกสินทร์ซึ่งไม่สามารถกันแดดกันฝนได้ทั่วถึง ทำให้ภาพจิตรกรรม (ฮูปแต้ม) ที่ผนังด้านนอกเลือนไปบ้าง พ.ศ. ๒๕๓๖ กรมศิลปากรได้เข้ามาต่อเติมปีกหลังคาด้านข้างของสิมเพื่อป้องกันแดดและฝน และยกพื้นขึ้นเพื่อป้องกันน้ำกัดเซาะฐานราก

วัดไชยศรี มีการเขียน “อุปปตัม” (จิตรกรรมฝาผนัง) ฝีมือช่างพื้นบ้าน ชาวมหาสารคาม (นายทอง ทิพย์ชา) อุปปตัมนี้เขียนทั้งภายในและภายนอกสิม ด้วยสีฝุ่นโทนสีคราม เหลือง ขาว ลักษณะ การเขียนภาพเน้นสัดส่วนที่เกินจริง อารมณ์ ของภาพดูสนุกสนาน ตัวละครจะออกท่าทาง โดดโผน เรื่องราวที่เขียนบนฝาผนังด้านนอก เป็นรูปนรกแปดขุม ภาพพระเวสสันดร นิทานพื้นบ้าน เรื่อง สินไซ (สังข์ศิลป์ชัย) ภาพทวารบาล ส่วนด้านในจะเล่าเรื่อง พุทธประวัติ มีภาพเทพ มนุษย์ และสัตว์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ภายในบริเวณวัดไชยศรี ใกล้กับสิมโบราณ ยังมีแหล่งเรียนรู้หมอลำหุ่นสินไชน้อย ๑๐๐ ปี บ้านสาวะถี ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับให้นักเรียนโรงเรียนบ้านสาวะถี (สาวะถีราษฎร์รังสฤษดิ์) รวมตัวฝึกซ้อม เป็นนักเชิดหุ่นกระต๊อข้าวและหัตถ์ร้องหมอลำ โดยนำตำนานสินไชมาเป็นแรงบันดาลใจในการแสดง เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่หมู่บ้านสาวะถีได้สืบทอดคณะหมอลำไม่ให้สูญหาย รวมถึงได้เผยแพร่ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน

ศาลหลักเมือง จังหวัดขอนแก่น

 ตั้งอยู่ที่ถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ศาลหลักเมือง เป็นเสมือนหินทรายสมัยทวารวดี มีร่องรอยการลงรักปิดทองเป็นลวดลายไทย ผูกผ้าพันรอบเสา โคนเสาหลักเมืองเป็นฐานปูนลายรูปดอกบัว ล้อมไปด้วยเครื่องสักการะต่าง ๆ ตั้งเป็นศาลหลักเมืองเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ โดยท่านเจ้าคุณพระราชสาธตธรรมมุนี และหลวงจรุญย์พินิจ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้อัญเชิญหลักศิลาจารึกจากโบราณสถานในท้องที่อำเภอชุมแพ มาประกอบพิธีทางพุทธศาสนา ณ สถานที่ปัจจุบัน พร้อมกับตั้งชื่อว่า ศาลเทพารักษ์หลักเมือง

▲ เสาหลักเมือง

▲ เสาหลักเมืองจำลอง

ส่วนอาคารศาลหลักเมืองขอนแก่นหลังปัจจุบันเป็นศาลที่สร้างขึ้นใหม่ เปิดให้เข้าสักการะ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบไทยประยุกต์ เป็นอาคารโถงจัตุรมุข ๑๓ x ๑๓ เมตร ย่อมุมตัวอาคารโดยรอบ มีระเบียงยื่นทั้ง ๔ ด้าน มีหลังคาเป็นทรงจั่วจัตุรมุขซ้อน ๓ ชั้น และมีชั้นเครื่องยอดเป็นรูปเจดีย์ศิลปะพื้นเมืองแบบอีสาน นอกจากนี้ ยังมีเสาเทวดาฟ้าดินตามความเชื่อแบบจีน เพื่อประทานโชคลาภให้กับผู้ที่มากราบไหว้

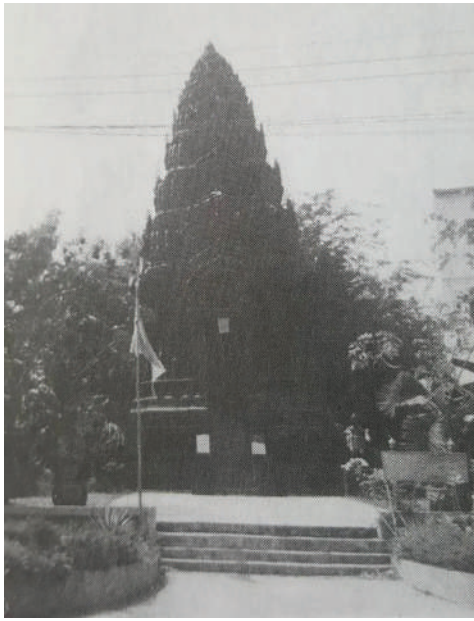

ศาลเจ้าพ่อมเหตักดี

 ตั้งอยู่บริเวณริมบึงแก่นนคร ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ศาลเจ้าพ่อมเหตักดี เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญอีกสถานที่หนึ่ง เดิมเป็นศาลไม้ ต่อมาข้าราชการโตรม จึงสร้างขึ้นใหม่ลักษณะเป็นปรangkแบบสถาปัตยกรรมขอม ชาวขอนแก่นเชื่อว่าการมาขอพร มักประสบความสำเร็จ ในเรื่องของหน้าที่การงาน การสอบเข้ามหาวิทยาลัย โรงเรียน เมื่อขอพรสำเร็จ จะมาแก้บนด้วยการให้อ่องค์เจ้าพ่อด้วยของหวาน ผลไม้ หมากพลู เหล้าขาว พวงมาลัย ดาบ ช้าง ม้า ม้าลาย ดังจะเห็นได้จากบริเวณทางขึ้นบันไดด้านหน้าศาลทั้งสองข้างจะมีรูปปั้นอยู่เต็มบริเวณรอบพื้นที่ทางขึ้น วิธีการแก้บนนั้นต้องรอนจนกว่ารูปปั้นจึงกลับได้ และสามารถนำอาหารที่นำมาแก้บนกลับไปรับประทานต่อได้ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต การบนบานของชาวอีสานนั้นเรียกว่า “บ่า” ซึ่งมีลักษณะการขอพรเหมือนการบนบานโดยทั่วไปที่ใช้ดอกไม้ธูปเทียนมาขอพร

▲ ศาลเจ้าพ่อมเหศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙

▲ ศาลไม้เดิมด้านหลังปรางค์

▲ ศาลไม้สร้างใหม่ด้านหลังปรางค์

บริเวณภายในศาลเจ้าพ่อมเหศักดิ์ สามารถเข้าไปขอพรโดยจุดธูป ๙ ดอก ช่างในมีก้อนหินเสี่ยงทาย การเสี่ยงเซียมซี โดยผู้ที่เข้าไปกราบไหว้ สามารถบูชาได้ตามจิตศรัทธา นอกจากนี้ด้านหลังของปรางค์ ยังมีศาลไม้ที่ทำจากไม้ยูคา ต่อมาหลังจากศาลไม้ผุพัง จึงมีการสร้างองค์ศาลทั้ง ๗ ขึ้นมาใหม่ ใช้สีแดง ซึ่งเป็นสีของเจ้าพ่อมเหศักดิ์ โดยใช้วัสดุไม้เนื้อแข็งมงคล ๙ ชนิด เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้สักการะ ประกอบไปด้วย ขนุน สักทอง ตะเคียนทอง ยมหอม ราชพฤกษ์ พยุง กันเกรา ทรงบาดาล และจำปา ดำเนินการสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

อนุสาวรีย์พระนเรศวรศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) เข้าเมืองขอนแก่น

📍 ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของบึงแก่นนคร ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พระนเรศวรศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) นามเดิม ท้าวพัน (ท้าวศักดิ์) เป็นเชื้อสายกษัตริย์ลาว อยู่ที่แขวงเมืองทุรคาม ห่างจากเวียงจันทน์ไปทางเขื่อนน้ำจันทรว ๗๐ กิโลเมตร มีบุตรธิดา ๔ คน หนึ่งในนั้นคือ นางคำแ่วน ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าจอมในรัชกาลที่ ๑ เพี้ยเมืองแพนได้พาสมาศพรรคพวกข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่บ้านชีโหล่น (บ้านดอนบม อบต. เมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น) แขวงเมืองสุวรรณภูมิ (เมืองสุวรรณภูมิ มีอาณาเขตจรดเมืองภูเวียง)

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๓๒ เพี้ยเมืองแพนได้อพยพผู้คนจากบ้านชีโหล่น มาอยู่บ้านบึงบอน และขอขึ้นกับเมืองนครราชสีมา พระยานครราชสีมาจึงกราบทูลไปยังกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงโปรดให้ยกบ้านบึงบอนขึ้นเป็นเมืองขอนแก่น แต่งตั้งเพี้ยเมืองแพนเป็นพระนครศรีบริรักษ์ เจ้าเมืองเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๐ ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๕๒๔ ชาวจังหวัดขอนแก่นได้สร้างอนุสาวรีย์ พระนครศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) เพื่อรำลึกถึงคุณูปการที่ทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง ณ บริเวณพื้นที่ซึ่งเคยตั้งเมืองขอนแก่น ทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระนครศรีบริรักษ์ (เพี้ยเมืองแพน) เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๕ เทศบาลนครขอนแก่นได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามสมกับเป็นบุคคลสำคัญผู้สร้างเมืองขอนแก่น

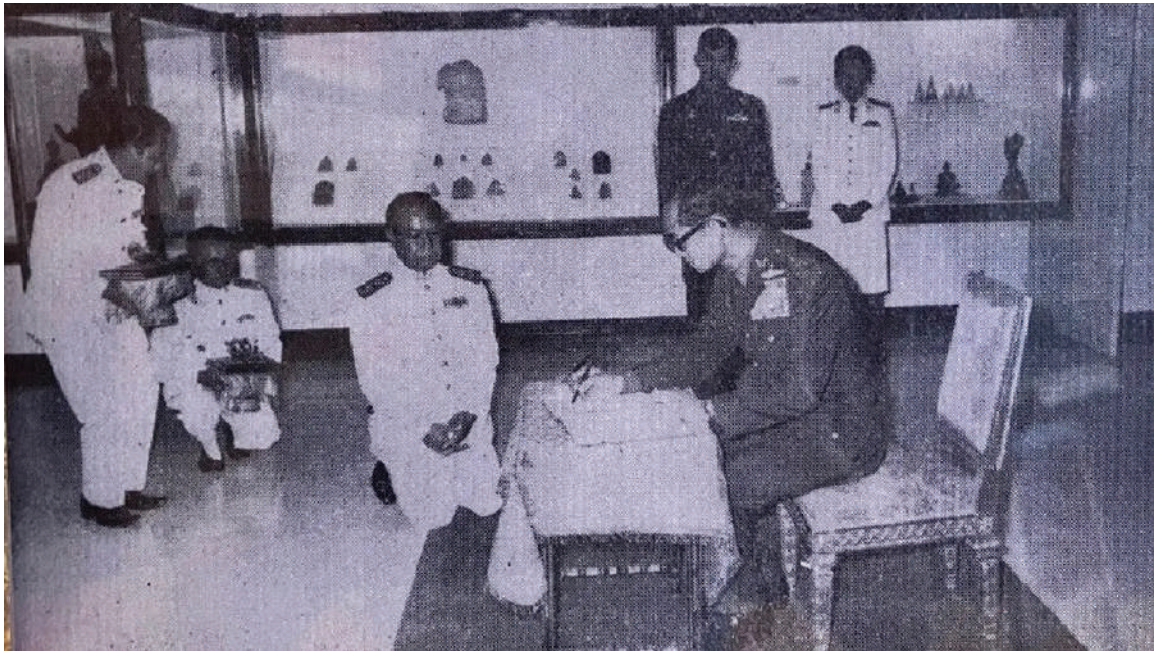

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น

ตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๓
ถนนหลังศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐
เพื่อเป็นสถานที่รวบรวม สงวนรักษา
และจัดแสดงเรื่องราวท้องถิ่นอีสาน
ตอนบนด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
โบราณคดี วัฒนธรรมพื้นบ้าน
และชาติพันธุ์ โดยมีโบราณวัตถุ

ศิลปวัตถุ อันเป็นมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและลุ่มแม่น้ำชี
สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ขณะทรงดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดพิพิธภัณฑ์ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

ภายในพิพิธภัณฑ์ แบ่งส่วน
จัดแสดงอย่างเป็นระเบียบในอาคาร
ทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น ซึ่งเชื่อมต่อกับ
อาคารจัดแสดงใบเสมากลางแจ้ง
และอาคารชั้นเดียวด้านหลัง ดังนี้

- ๑ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จัดแสดงเรื่องราวของชุมชนโบราณในพื้นที่ขอนแก่น ยุคก่อนประวัติศาสตร์
- ๒ สมัยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทวารวดี จัดแสดงเรื่องราวของชุมชนสมัยประวัติศาสตร์ที่ได้รับอิทธิพลจากทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖
- ๓ วัฒนธรรมขอม จัดแสดงเรื่องราวของวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณในพื้นที่อีสานตอนบน
- ๔ วัฒนธรรมล้านช้าง จัดแสดงอิทธิพลของล้านช้างแถบกลุ่มน้ำโขงและวัฒนธรรมล้านนา
- ๕ สมัยรัตนโกสินทร์ จัดแสดงการสร้างเมืองขอนแก่น
- ๖ ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน จัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของชาวอีสาน
- ๗ อาคารจัดแสดงใบเสมาหินทรายที่มีภาพสลักเล่าเรื่อง อักษรจารึกชิ้นส่วนประติมากรรม และส่วนประกอบสถาปัตยกรรมหินทรายจากโบราณสถานต่าง ๆ

ในโอกาสครบรอบ ๕ ทศวรรษ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดงาน สมโภชเฉลิมฉลอง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยมีกิจกรรม ได้แก่ เปิดให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. จัดการแสดงโขน โดยเยาวชนจากศูนย์การเรียนรู้ นวัตกรรมโขน นาฏศิลป์ไทย จังหวัดขอนแก่น และจัดการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์

ตอน เล่ห์รักยักษ์ขี้ สี่สุริย์ฟ้า โดยสำนักการสังคีต กรมศิลปากร นอกจากนี้ยังมีนโยบายปรับปรุงข้อมูล การจัดแสดง เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น ในระยะเวลา ๓ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

หอศิลป์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น

📍 ตั้งอยู่บริเวณริมบึงสีฐาน
ฝั่งตะวันตก ถนนศรีฐาน ตำบลศิลา
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
เป็นหอศิลป์แห่งแรกและ
หอศิลป์ที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดขอนแก่น
ภายใต้ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ภายในมีการจัดนิทรรศการ
ตลอดทั้งปี มีนิทรรศการถาวร
ห้อง “อีสานนิทัศน์” แสดงเรื่องราว
เกี่ยวกับภูมิภาคอีสาน นำเสนอด้วย
เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัย ได้แก่

นิทรรศการประกอบแสง เสียง ภาพนิ่ง ภาพจำลองสามมิติ ภาพเคลื่อนไหว และการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ระบบสัมผัส ในลักษณะที่เป็น Interactive Museum นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่จัดนิทรรศการศิลปะหมุนเวียน จัดแสดงผลงานของศิลปินไทย ศิลปินต่างประเทศ นักศึกษาจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ส่วนพื้นที่ด้านนอกอาคาร เป็นลานจัดแสดงกลางแจ้ง แสดงผลงานประติมากรรม รูปปั้น งานแกะสลัก และกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ

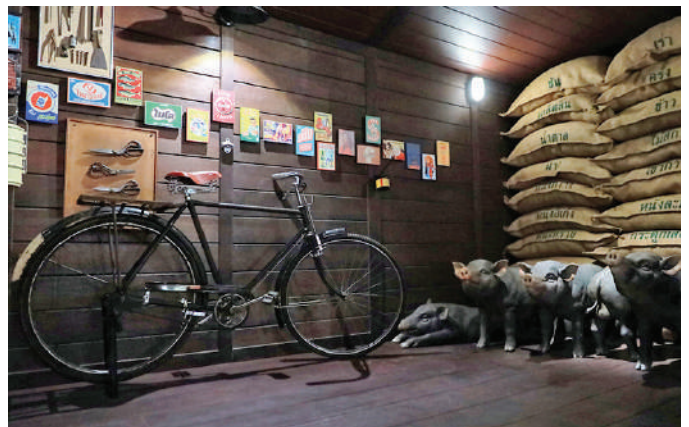
พิพิธภัณฑ์ธนาคารฯ จังหวัดขอนแก่น

 ตั้งอยู่ภายในอาคารธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (หลังเดิม) บนถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

จัดแสดงและเผยแพร่งานในหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมธนาคารฯ โดยเฉพาะทรัพย์สินมีค่าของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย เงินตราไทยสมัยต่าง ๆ และทรัพย์สินมีค่าอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิวัฒนาการเงินตราไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ให้กับเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

ภายในมีการจัดแสดงนิทรรศการ “นาคา ผู้คน และเงินตรา จากตำนานสู่เรื่องราวบนแผ่นดินอีสาน” เดินทางย้อนเวลาไปใน “โลกของเงินตรา” ที่เชื่อมโยงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยผ่าน “นาคา” สัตว์ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนอีสาน ผู้ทำหน้าที่ดูแลรักษาสมบัติมีค่าในทุกยุคทุกสมัย และภูมิปัญญา งานโลหกรรม “ชุมทรัพย์” มรดกแห่งภูมิปัญญาของชาวอีสานที่สืบทอดมานานนับพันปี จุดกำเนิดของการค้นพบโลหะสำริดของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีก่อน สืบต่อมาถึงยุคของอาณาจักรล้านช้าง การค้าขายกับชุมชนต่าง ๆ ทำให้เกิดการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน “เจ้าเมือง” คือ ผู้มีอำนาจผลิตเงินตรา คือ “เงินฮ้อย” “เงินลาด” ซึ่งเป็นเงินตราของอาณาจักรล้านช้าง จนเมื่อเข้าสู่ยุคสยามใหม่ “ข้าหลวงประจำมณฑล” คือ ตัวแทนของการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง

เพื่อให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้มีการนำเหรียญกษาปณ์ออกใช้ และเงินตราท้องถิ่นหมดสิ้นไป เงินตรายังคงมีพัฒนาการทั้งด้านวัสดุ รูปแบบ และเทคนิคการผลิตมาถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมมาทุกยุคสมัย นอกจากนี้ยังมีนิทรรศการ “เล่าเรื่องเมืองขอนแก่น” บอกเล่าประวัติศาสตร์ของจังหวัดขอนแก่นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ และจัดแสดงรากฐานการพัฒนาเมืองขอนแก่นมาจนถึงปัจจุบัน

ໂຮງຊຸມມັງເມືອງຂອນແກ້ວ

📍 ຕັ້ງຢູ່ທີ່ถนนรอบบึง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมภูมิปัญญา และเรื่องราวต่าง ๆ ของเมืองขอนแก่น ได้แก่ เรื่องปฏิสัมพันธ์ของคนลาว จีน ญวน ฝรั่งเศส ที่อยู่ที่เมืองขอนแก่นมายาวนานเป็นร้อย ๆ ปี เรื่องวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน รวมถึงวัฒนธรรมและจารีตประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาถึงปัจจุบัน แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๕ ส่วน มีการนำเสนอเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ เช่น คำบรรยายประกอบภาพ ภาพถ่าย หุ่นจำลอง คอมพิวเตอร์ และสื่อวีดิทัศน์ รวมถึงข้าวของโบราณต่าง ๆ ซึ่งบางอย่างเป็นของจำลอง บางอย่างเป็นของจริงที่เจ้าของได้บริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ผู้ที่มาชมได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่น

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรมการแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ) แม่ครูราตรี ศรีวิไล

📍 ตั้งอยู่เลขที่ ๔๑/๖๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เป็นแหล่งเรียนรู้และสืบทอดการแสดงพื้นบ้าน หมอลำ โดยแม่ครูราตรี ศรีวิไล ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หมอลำประยุกต์) พุทธศักราช ๒๕๖๕ เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้สนใจ มีหลักสูตรการสอน เช่น สอนทำฟ้อนและสอนหัตถ์ลำ บรรยายและสาธิตการแสดงหมอลำ และสอนแนวทางการประพันธ์กลอนลำ เป็นต้น

ศูนย์การเรียนรู้นาฏกรรมโขน นาฏศิลป์ไทย จังหวัดขอนแก่น

📍 ตั้งอยู่เลขที่ ๒๑๓ ถนนรื่นรมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้นาฏกรรมโขน ให้มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะการแสดง โขน ปลูกจิตสำนึกให้เรียนรู้และรักษามรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงได้ฝึกหัดทักษะการแสดง โขน ตั้งแต่เบื้องต้น จนสามารถนำไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน สามารถนำความรู้ทักษะนาฏกรรมโขน ที่ได้รับมาสร้างสรรค์การแสดง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ สืบทอด สืบสานศิลปวัฒนธรรม และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มหัตถกรรมคุ้มสุขโข

 ตั้งอยู่เลขที่ ๘๖ หมู่ ๗ บ้านดอนข่า ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

เป็นแหล่งเรียนรู้การทอผ้าไหมมัดหมี่ตามแบบฉบับเมืองชลบทวิบูลย์ ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๒๐๐ ปี สืบทอดองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีจากธรรมชาติ ตลอดจนการย้อมเย็นไหมมัดหมี่ ภูมิปัญญา ๑๐ แผ่นดิน ของชาวชลบทวิบูลย์ จังหวัดขอนแก่น มีวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม รวมถึงการต่อยอดสร้างสรรค์ ลวดลายผ้าโบราณให้มีความสวยงามร่วมสมัยมากขึ้น เช่น ลายนพเก้าเฉลิมพระเกียรติ ลายแคนแก่นคูณ ไหมมัดหมี่ เป็นต้น โดยนายทวี สุขโข ประธานกลุ่มหัตถกรรมคุ้มสุขโข เป็นผู้มุ่งมั่นสืบสานผ้าไหมมัดหมี่ ด้วยการนำภูมิปัญญาการย้อมสีเส้นไหมด้วยน้ำหมักชีวภาพและสมุนไพรธรรมชาติแนวคิด “ไหมดี สักินได้” ด้วยวิธีการย้อมเย็นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผสานกับนวัตกรรมเส้นใยฟลอสซิลาก่อนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ “ไหมมาคา อโรคาพัสตรา ภูษาบำบัด”

สำราญรูลรื่องกฐิน

กฐิน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ นิยามว่า คือ ผ้าพิเศษที่พระพุทธรเจ้าอนุญาตแก่พระภิกษุสงฆ์เฉพาะกฐินกาล

กฐินกาล คือ กำหนดระยะเวลาที่สามารถถวายผ้าพิเศษในระยะเวลา ๑ เดือน นับตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เท่านั้น หากถวายก่อนหน้าหรือหลังจากนั้นไม่นับเป็นกฐิน

ประเภทของกฐิน

กฐิน สามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ กฐินหลวง และกฐินราษฎร์

กฐินหลวง

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ เมื่อถึงเทศกาลกฐิน จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินเป็นปฐมฤกษ์ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จึงเรียกว่า กฐินหลวง แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

- ๑ **พระกฐินหลวงที่กำหนดเป็นพระราชพิธี** หมายถึง พระกฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ พระอารามหลวงต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง หรือพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระบรมวงศานุวงศ์เสด็จแทนพระองค์ รวมทั้งพระกฐินที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ราชสกุล องคมนตรี หรือผู้ที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้นำไปถวาย ณ พระอารามสำคัญ ๑๘ พระอาราม ได้แก่ พระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๓ พระอาราม และพระอารามหลวงในต่างจังหวัด จำนวน ๕ พระอาราม

พระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๓ พระอาราม

- ๑ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- ๒ วัดอรุณราชวราราม
- ๓ วัดราชโอรสาราม
- ๔ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
- ๕ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
- ๖ วัดบวรนิเวศวิหาร
- ๗ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
- ๘ วัดสุทัศน์เทพวราราม
- ๙ วัดเทพศิรินทราวาส
- ๑๐ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
- ๑๑ วัดราชาธิวาสวิหาร
- ๑๒ วัดมกุฏกษัตริยาราม
- ๑๓ วัดโสมนัสวิหาร

พระอารามหลวงในต่างจังหวัด จำนวน ๕ พระอาราม

- ๑ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
- ๒ วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๓ วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๔ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก
- ๕ วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

๒

๓

๔

๕

- ๒๒ **พระกฐินต้น** หมายถึง พระกฐินหลวงที่พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดราชวรฯ และมีได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นทางการ หรือเป็นพระราชพิธี การเสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินเป็นการส่วนพระองค์ ที่เรียกว่าพระกฐินต้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นวัดในต่างจังหวัดที่ยังไม่เคยเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินมาก่อน และประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธาในวัดนั้นมาก อีกทั้งเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะได้มีโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิด
- ๒๓ **พระกฐินพระราชทาน** หมายถึง พระกฐินหลวง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้แก่ผู้ขอพระราชทานเพื่อนำไปถวาย ณ พระอารามหลวงต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เนื่องจากประเทศไทยมีพระอารามหลวงเป็นจำนวนมาก ในเทศกาลกฐินแต่ละปีจึงพระราชทานโอกาสให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน ตลอดจนประชาชน ขอรับพระราชทานเพื่อนำไปถวาย ณ พระอารามหลวง โดยมีกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการขอพระราชทานให้ตามความประสงค์

กฐินราษฎร์

กฐินที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปร่วมกันนำไปทอดถวาย ณ วัดต่าง ๆ ในเทศกาลกฐิน จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ

- ๑ **มหากฐิน** หมายถึง กฐินใหญ่ เนื่องจากคณะเจ้าภาพจัดบริวารกฐินเป็นจำนวนมาก เป็นกองใหญ่ ทั้งไทยธรรม และปัจจัยถวาย จัดบำรุงการก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัด นอกจากนี้ยังมีการถวายสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น และยังรวมถึงการจัดหาสิ่งของบริจาคแก่วัด นับเป็นการบำเพ็ญกุศลให้ยิ่งใหญ่มากขึ้น มหากฐิน แบ่งเป็น กฐินส่วนบุคคล และกฐินสามัคคี ซึ่งมีเจ้าภาพหลายคนร่วมกันจัดขึ้น
- ๒ **จุลกฐิน** หมายถึง กฐินเล็ก คือ กฐินที่มีเวลาเตรียมการน้อย บริวารกฐินน้อย บางท้องถิ่นเรียกว่า กฐินเล่น เนื่องจากผู้ร่วมทำจุลกฐินต้องทำทุกอย่างด้วยความเร่งรีบทุกขั้นตอน แบ่งงานกันทำ แข่งกับเวลา เชื่อกันมาแต่โบราณว่าการร่วมจุลกฐินจะได้บุญมาก จุลกฐินส่วนมากจะทำ ในวันสุดท้ายของเทศกาลกฐิน คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เมื่อพุทธศาสนิกชนรู้ว่าวัดใด ยังไม่มีใครจองกฐินจะรีบชักชวนญาติมิตรช่วยกันทำจุลกฐินไปทอดถวาย

นอกจากกฐินราษฎร์ ทั้ง ๒ ประเภทแล้ว ยังมีกฐินที่นำไปทอดถวายยังวัดที่ไม่มีเจ้าภาพจองกฐินจนใกล้จะสิ้นเทศกาลกฐิน เมื่อพุทธศาสนิกชนทราบก็จะร่วมกันจัดกฐินไปทอดถวาย เรียกกฐินประเภทนี้ว่า กฐินตกค้าง หรือกฐินตก โดยมีลักษณะสำคัญของการทอดกฐินตกค้าง คือ ต้องไม่บอกกล่าวให้วัดที่จะไปทอดถวายทราบล่วงหน้า เมื่อไปถึงวัดแล้วจึงแจ้งให้ทราบ มักเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กฐินโจร การทอดกฐินลักษณะนี้ถือว่าได้กุศลมาก

▲ ธงจระเข้

▲ ธงตะขาบ

▲ ธงเต่า

▲ ธงนางมัจฉา

ธงสัญลักษณ์ในเทศกาลกฐิน

ธงจระเข้ ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงว่าวัดนี้ได้มีการทอดกฐินแล้ว

ธงตะขาบ ใช้ประดับเพื่อแสดงว่าวัดนี้มีผู้มาจองกฐินแล้ว ให้ผู้ที่มาปวารณาทอดกฐินผ่านไปวัดอื่น

ธงเต่า ใช้ประดับเป็นสัญลักษณ์ว่าวัดนี้ทอดกฐินเรียบร้อยแล้ว โดยจะนำธงลงในวันเพ็ญเดือน ๑๒

ธงนางมัจฉา ใช้ประดับในพิธีถวายผ้าพระกฐิน แสดงความเชื่อว่า อาานิสงส์จากการถวายผ้าพระกฐินแก่พระสงฆ์ ผู้ถวายจะมีรูปร่างงดงาม

ธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับภักดินพระราชทาน

การจองภักดิน

การจองภักดินเป็นการแจ้งล่วงหน้าให้ทางวัดและประชาชนได้ทราบว่าวัดนั้น ๆ มีผู้ศรัทธาเป็นเจ้าของภักดินแล้ว สามารถแบ่งได้เป็นการทอดภักดิน ณ วัดทั่วไป และพระอารามหลวง โดยผู้มีศรัทธาทอดภักดินต้องประสานไปยังวัดเพื่อแจ้งความประสงค์ที่จะทอดภักดิน หากเป็นการขอรับพระราชทานผ้าพระภักดินไปถวาย ณ พระอารามหลวง เจ้าภาพจะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อขอรับพระราชทานผ้าพระภักดิน และเครื่องบริวารพระภักดิน พร้อมปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ถูกต้อง

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับกฐินพระราชทานของกรมการศาสนา

การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินไปถวาย ณ พระอารามหลวง ให้ทำหนังสือขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน พร้อมเอกสารประกอบ คือ สำเนาบัตรประชาชน และผลการตรวจสอบประวัติอาชญากรด้วยชื่อและสกุล (ผู้ขอ) แจ้งกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อดำเนินการขอพระราชทานให้ต่อไป

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับพระกฐินพระราชทาน ดังนี้

- ๑ ผู้ที่ขอรับพระราชทานพระกฐินพระราชทาน ต้องเป็นผู้เชิญพระกฐินพระราชทานไปถวายด้วยตนเอง เนื่องจากการพระราชทานให้แก่บุคคลนั้น ๆ ยกเว้นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กร องค์กร สมาคม บริษัท สามารถมอบให้ผู้บริหารระดับรองลงมาเป็นประธานพิธีเชิญไปถวายได้
- ๒ ไม่มีการเรียไร ลักษณะการบอกบุญบุคคลทั่วไป หรือการพิมพ์เป็นฎีกาบอกบุญ หรือการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปเรียไรในสถานที่สาธารณะ
- ๓ ไม่มีการเกณฑ์หรือจัดให้หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ไปร่วมพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน หากประสงค์จะเชิญเพื่อเป็นเกียรติและร่วมอนุโมทนาบุญในกุศลครั้งนี้ สามารถจัดทำเป็นบัตรเชิญหรือป้ายประชาสัมพันธ์ตามตัวอย่างที่กำหนด

ตัวอย่างหนังสือขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน

ที่อยู่

.....
.....
.....

วัน เดือน ปี

.....

เรื่อง ขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินพร้อมบริวารพระกฐิน ประจำปีพุทธศักราช

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน ๑ ฉบับ

๒. ผลการตรวจสอบประวัติด้วยชื่อและสกุล (ผู้ขอฯ) จำนวน ๑ ชุด

ตามราชประเพณี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณและพระราชทานุญาตให้กระทรวง กรม หน่วยงานองค์กร คณะบุคคล และเอกชนที่มีจิตศรัทธานำไปทอดถวายยังที่ชุมนุมสงฆ์ ณ พระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักรในเทศกาลกฐินตามที่กรมการศาสนาได้ประกาศเชิญชวนให้ทราบทุกปี นั้น

ในการนี้ ชื่อหน่วยงาน / ผู้ขอรับ มีความประสงค์ขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินพร้อมบริวารพระกฐินเพื่อนำไปทอดถวายยังที่ชุมนุมสงฆ์ ณ วัด..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ทอดถวายในวัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ. ๒๕๖..... เวลา..... น. ทั้งนี้ ได้ติดต่อเจ้าอาวาสพระอารามหลวงพระ..... โทรศัพท์..... เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ชื่อผู้ประสานงาน.....

โทร.

โทรสาร.....

หมายเหตุ ตรวจสอบประวัติบุคคลได้ที่ กองทะเบียนประวัติอาชญากร หรือทางออนไลน์ www.crd-check.com

คำประกาศ

นมัสการ * และเรียนผู้มีจิตศรัทธาทุกท่าน

ในการที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ผ้าพระกฐิน ตามที่
ขอพระราชทานมาทอดถวายยังที่ชุมนุมสงฆ์ ณ พระอารามนี้ เพื่อเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
จึงขอปวารณาถวายจัดปัจจัยถวายพระราชกุศลมีรายการดังต่อไปนี้

- ถวายบำรุงและบูรณะพระอาราม บาท
 - ถวาย องค์ครอง บาท
 - ถวายพระคู่สวด รูป ๆ ละ บาท บาท
 - ถวายพระอันดับ รูป ๆ ละ บาท บาท
 - ถวายสามเณร รูป ๆ ละ บาท บาท
 - บำรุงโรงเรียนพระปริยัติธรรม บาท
 - ให้ทุนการศึกษา ** บาท
 - ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ถ้ามี) บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น บาท

ตัวอักษร (.....)

จึงประกาศเพื่อพระสงฆ์ทั้งปวง อุบาสก อุบาสิกา และผู้มีจิตศรัทธาทุกท่าน
ได้โปรดทราบและอนุโมทนาโดยทั่วกัน

หมายเหตุ

ชื่อเจ้าอาวาส ตามด้วย *

- * พระคุณเจ้าที่เคารพอย่างยิ่ง ใช้กับสมเด็จพระราชาคณะ และรองสมเด็จพระราชาคณะ
- * พระคุณท่านที่เคารพอย่างสูง ใช้กับพระราชาคณะ (ชั้นสามัญ ชั้นราช ชั้นเทพ ชั้นธรรม)
- * พระคุณท่านที่เคารพ ใช้กับเจ้าอาวาส (พระครู)

** ทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มาช่วยงานในวันถวายฯ เท่านั้น เช่น วัดนตรีไทย วัดดุริยางค์
เดินเรือขบวน อำนวยความสะดวก และอื่น ๆ นอกจากนี้ มิต้องนำมานับรวมในคำประกาศนี้

รายนามพระอารามหลวงในเทศกาลกฐิน

กระทรวงวัฒนธรรม นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ พระอารามหลวง

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๖

ครั้ง	วัน/เดือน/ปี	พระอารามหลวง	ประธานในพิธี	จำนวนเงิน (บาท)
๑	วันศุกร์ ที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๕๕	วัดธรรมามูล อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นางอุไรวรรณ เทียนทอง)	๒๗๕,๙๕๐.๐๐
๒	วันอาทิตย์ ที่ ๘ พ.ย. ๒๕๕๖	วัดสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นางอุไรวรรณ เทียนทอง)	๙๙๑,๔๐๔.๐๐
๓	วันพฤหัสบดี ที่ ๔ พ.ย. ๒๕๕๗	วัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอนุรักษ์ จูริมาศ)	๙๐๒,๒๖๔.๐๐
๔	วันอาทิตย์ ที่ ๑๓ พ.ย. ๒๕๕๘	วัดบางกระบือ อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นางอุไรวรรณ เทียนทอง)	๑,๕๐๐,๐๐๐.๐๐
๕	วันเสาร์ ที่ ๓ พ.ย. ๒๕๕๙	วัดรณายกรังสรรค์ เจติยบรรพตาราม อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	รองปลัด กระทรวงวัฒนธรรม (นายเกรียงไกร สัมปัชชลิต)	๑,๑๘๘,๐๔๙.๐๐
๖	วันเสาร์ ที่ ๑๗ พ.ย. ๒๕๕๐	วัดท่าหลวง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๑๔๖,๙๒๐.๐๐
๗	วันเสาร์ ที่ ๑ พ.ย. ๒๕๕๑	วัดพระบาทมิ่งเมือง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล)	๑,๐๗๐,๐๙๐.๐๐
๘	วันอาทิตย์ ที่ ๑ พ.ย. ๒๕๕๒	วัดเจ็ดยอด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายธีระ สลักเพชร)	๑,๒๒๑.๓๓๐.๒๕
๙	วันเสาร์ ที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๓	วัดกลางมิ่งเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายนิพนธ์ อินทรสมบัติ)	๑,๕๒๘,๑๙๐.๐๐
๑๐	วันอาทิตย์ ที่ ๔ พ.ย. ๒๕๕๔	วัดตันตยาภิรม อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง	ที่ปรึกษารัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายสุระ เดชะทัศน์)	๑,๗๗๕,๗๔๓.๐๐
๑๑	วันเสาร์ที่ ๒๔ พ.ย. ๒๕๕๕	วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายสนธยา คุณปลื้ม)	๑,๓๑๑,๐๒๕.๒๕

ครั้ง	วัน/เดือน/ปี	พระอารามหลวง	ประธานในพิธี	จำนวนเงิน (บาท)
๑๒	วันเสาร์ ที่ ๑๖ พ.ย. ๒๕๕๖	วัดใหญ่อินทาราม อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายสนธยา คุณปลื้ม)	๓,๘๐๖,๖๕๙.๐๐
๑๓	วันอาทิตย์ ที่ ๒ พ.ย. ๒๕๕๗	วัดพระบรมธาตุ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๑๘๔,๔๘๐.๐๐
๑๔	วันอาทิตย์ ที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๘	วัดมงคลทับคล้อ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๗๔๐,๗๐๗.๐๐
๑๕	วันเสาร์ ที่ ๕ พ.ย. ๒๕๕๙	วัดโคกสमानคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๘๐๐,๐๐๐.๐๐
๑๖	วันจันทร์ ที่ ๓๐ ต.ค. ๒๕๖๐	วัดธาตุ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๑๕๐,๐๒๙.๕๐
๑๗	วันศุกร์ ที่ ๑๖ พ.ย. ๒๕๖๑	วัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)	๑,๒๙๑,๓๒๐.๐๐
๑๘	วันเสาร์ ที่ ๒ พ.ย. ๒๕๖๒	วัดคลองโพธิ์ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม)	๑,๒๔๔,๙๙๙.๐๐
๑๙	วันเสาร์ ที่ ๒๔ ต.ค. ๒๕๖๓	วัดชินวราราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม)	๑,๕๐๐,๘๔๐.๐๐
๒๐	วันเสาร์ ที่ ๖ พ.ย. ๒๕๖๔	วัดราชสิทธาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม)	๒,๓๔๕,๗๐๗.๐๐
๒๑	วันเสาร์ ที่ ๒๙ ต.ค. ๒๕๖๕	วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม)	๒,๗๖๗,๐๐๗.๐๐
๒๒	วันเสาร์ ที่ ๑๑ พ.ย. ๒๕๖๖	วัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ	รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช)	๓,๓๒๙,๘๙๘.๐๐

บรรณานุกรม

กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา. ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม ๑๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๖.

กระทรวงวัฒนธรรม. ปกิณกวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ : บริษัท สุวรรณภูมิ เฮอริเทจ จำกัด, ๒๕๖๐. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ วัดธาตุ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐).

๙๐ ปี พระธรรมวิสุทธิธารจารย์ (ที่ระลึกงานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล ๙๐ ปี). สมุทรสาคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๒.

สมโภชวัดหนองแขวงขอนแก่น เป็นพระอารามหลวง ๒ - ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๘. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซต, ๒๕๒๘.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หนังสือที่ระลึกในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖.

สื่อออนไลน์

กรมศิลปากร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น ประวัติและบทบาทหน้าที่. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.finearts.go.th/khonkaenmuseum/category/history.

พระธาตุขามแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.

พระลับ - พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.mcukk.com/buddhasilpa/pralub.php.

พิกัด ๑๓ ที่เที่ยวขอนแก่นหลากสไตล์ นำไปเยือนสักครั้ง. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://travel.kapook.com/view197044.html>.

พิพิธภัณฑ์ธนารักษ์ จังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://trdmuseumkhonkaen.treasury.go.th/home/>.

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://db.sac.or.th/museum/museum-detail/989> พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น สืบค้นจาก esan108.com/พิพิธภัณฑสถานฯ-ขอนแก่น.html.

ภาพจิตรกรรมวัดหนองแขว พระอารามหลวง. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.isaninsight.com/khonkaenhistormuralpainting/.

วลัญช์ สุภากร. กรมศิลปากร จัดโซนสมโภช ๕๐ ปี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/lifestyle/art-living/1105218.

วัดไชยศรี. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://cac.kku.ac.th/esanart/19%20Province/Khon%20Kaen/ChaiSri/KK%20ChaiSri.html>.

ศาลเจ้าพ่อมหศักดิ์ บริเวณริมบึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.isaninsight.com/maheakshrine/.

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://travel.trueid.net/detail/LmylAED94drG>.

แหล่งท่องเที่ยวสถานที่ศักดิ์สิทธิ์รอบบึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.isaninsight.com/bungkeannakorn mapholy places/.

แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม : ศูนย์การเรียนรู้ฐานภูมิกรรมโขน นาฏศิลป์ไทย จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลจาก นางสาวเจษฎาภรณ์ ภูกิจนา ประธานศูนย์การเรียนรู้ฐานภูมิศิลป์ไทย จังหวัดขอนแก่น.

อนุสาวรีย์ท้าวเพี้ยเมืองแพน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://travel.trueid.net/detail/xlVppGkRabor>.

โฮงมนมั่งเมืองขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.museumthailand.com/th/museum/Hong-mun-mang-Meung-Khonkaen.

ปกิณกวีพัฒนธรรม วัดหนองแขวง

และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม

จัดพิมพ์พุทธศักราช ๒๕๖๗ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-543-855-1

ที่ปรึกษา

พระเทพวิสุทธิคุณ (ถนอม ชินวโส) เจ้าอาวาสวัดหนองแขวง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นางสาวสุตาวรรณ หวังศุภกิจโกศล)
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร)

บรรณาธิการและคณะทำงาน

นางสาวเพชรรัตน์ สายทอง	นางสาวฐิติธัญ สมบัติศิริ
นางศรีดา มะลาสาย	นางสาวสุตารัตน์ พงศ์อัมพรไกววัล
นายบุญสืบ ขลิบเพ็ง	นางศรีสมร ศรีวิชา
ว่าที่ร้อยตรี ธรรมบุญ กลิ่นคุ้ม	นางสาวอุษา แยมบุบผา
นางสาวจรรุภา ตวงสิทธิรัตน์	นายพันศักดิ์ พันธุ์เลิศ
นางสาวปิ่นอนงค์ อภิวงค์งาม	

ภาพและข้อมูล

พระครูสุตธรรมรักขิต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองแขวง
พระนิกร ฐานจิตโต
นายธนศักดิ์ มงคลสินธุ์
กรมประชาสัมพันธ์
หนังสือพิมพ์ข่าวสด

จัดพิมพ์

กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๐๔ - ๑๐ โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๐๓

พิมพ์ที่

บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

กระทรวงวัฒนธรรม

๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร แขวงจรัญขวง เขตจรัญขวง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

สายด่วนวัฒนธรรม ๑๓๖๕

www.m-culture.go.th